

Asia: VM120:00/2017

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Lausuntonaan Valtori esittää seuraavaa:

Valtorin käsityksen mukaan maakuntalain (HE 15/2017) ja nyt lausuttavana olevan asetusluonnoksen vaikutuksia on arvioitava kokonaisuutena ja arvioitava muodostuvan kokonaisuuden vaikutuksia koko julkisen sektorin ICT-toimintoihin.

Maakuntalaki (HE 15/2017)

Eduskunnan käsiteltävänä olevan maakuntalain (HE 15/2017) mukaisesti maakunnille ehdotetaan perustettavaksi valtakunnalliset tukipalvelut. Yh-teisiä tukipalveluja olisivat toimitila- ja kiinteistöpalvelut, talous- ja henki-löstöhallinnon palvelut sekä tieto- ja viestintätekniiset palvelut.

Palvelukeskusten perustamisella pyritään vahvistamaan maakuntien toimintaedellytyksiä. Maakuntien käyttöön tuotettaisiin nykyaikaiset ja tehokkaat tukipalvelut, jotka mahdollistavat

osaamisen kehittämisen ja tiedolla johtamisen, sekä teknologian hyödyntämisen ja automatisaation lisäämisen kautta tehokkuuden parantamisen. Maakunnat määrittäisivät tukipalvelutarpeensa ja ostaisivat nämä palvelut palvelukeskuksilta. Maakunnat myös ohjaisivat palvelukeskusten toimintaa ja strategiaa omistuksensa kautta. Palvelukeskukset sekä tuottaisivat palveluja itse että hyödyntäisivät ostopalveluja. Palvelukeskukset tuottaisivat palveluja pääasiassa maakuntien julkisen toiminnan piiriin jäävälle toiminnalle in house-roolissa. Palvelukeskukset toimisivat osakeyhtiömuodossa ja ne maakunnat omistaisivat nämä yhtiöt.

Maakunnille tulisivat sote- ja maakuntauudistuksessa siirtymään sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien sekä maakuntien liittojen varat, velat ja vastuut. Myös edellä mainittujen toimijoiden tukipalveluhenkilöstö siirtyy organisaatioiden mukana maakuntiin, ja lisäksi siirtyvät ne kuntien muissa rakenteissa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä työskentelevät, joiden tosiasiallisista työtehtävistä vähintään puolet on kunnan sosiaali- tai terveydenhuollon tai pelastustoimen tukitehtäviä. Lisäksi valtiolta siirtyy erityisesti ELY- ja TE-toimistojen toiminta maakunnille. Palvelukeskuksille siirrettäisiin suoraan tai maakuntien kautta palvelutuotannon edellyttämä tukipalveluhenkilöstö sekä tarvittava omaisuus (ml. osakeomistukset), tietojärjestelmät ja ostopalvelusopimukset.

Maakuntien on muun muassa liityttävä julkisen hallinnon turvallisuus-verkkotoiminnasta annetussa laissa (10/2015) tarkoitettujen kansallisten turvallisuusverkkopalvelujen sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016) tarkoitettujen tukipalvelujen käyttäjiksi.

Maakuntalakiluonnoksen 119 § mukaisesti tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palvelukeskus tuottaisi lisäksi nyt lausuttavana olevalla valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla tietotekniikkapalveluja. Tietotekniikkapalveluilla tarkoitettaisiin esimerkiksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetussa laissa (1226/2013) tarkoitettuja perustietotekniikkapalveluja, kuten tieto- ja viestintätekniisiä pilvipalveluja.

Maakuntalakiluonnoksen 122 § säädettäisiin maakuntien tieto- ja viestintätekniisen palvelukeskuksen tehtävistä. Palvelukeskuksen tehtävänä oli-si tuottaa tietohallinto-, kehittämis-, integraatio-, tietojärjestelmä- ja tieto-tekniikkapalveluja 118 §:ssä tarkoitetuille organisaatioille. Palvelukeskus tuottaisi palveluja maakunnalle ja maakuntakonsernin tytäryhteisölle siltä osin kuin nämä eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla. Lisäksi palvelukeskus voisi sidosyksikkönä tuottaa palveluja myös valtion viranomaisille.

Asetus maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista

Valtorilla ei ole erityistä lausuttavaa asetuksen sisällöstä. Valtorin käsityksen mukaan asetuksessa määriteltyjen palveluiden keskitetty tuottaminen on perusteltua ja keskittämällä palvelut voidaan

saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä sekä oleellisesti helpottaa järjestelmien yhteen-toimivuutta.

Maakuntalain ja asetuksen muodostama kokonaisuus ja sen suhde julkisen sektorin ICT-tuottajiin

Valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain (1226/2013) 5 §:n 1 momentin mukaan valtion yhteisiä pe-rustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottaa ja kehittää valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva palvelukeskus. Lainkohdassa tarkoitettuna palvelukeskuksena toimii tällä hetkellä Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori. Pykälän 2 momentin mukaan valtion yhteisten perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelujen tuottajana voisi toimia myös muu valtion viranomainen, lain 10 §:ssä tarkoitetun asiakkaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 15 §:ssä tarkoitettu sidosyksikkö tai sellainen toimija, joka tuottaa palveluja julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettuun tai muussa laissa säädettyyn yksinoikeuteen perustuen. Valtioneuvosto päättää muusta kuin pykälän 1 momentissa tarkoitetusta palvelutuottajasta.

Valtori käsityksen mukaan eduskunnan käsiteltävänä oleva maakuntalaki ja nyt lausuttavana oleva asetusluonnos muodostavat kokonaisuuden, joka antaa Vimanalle mahdollisuuden tuottaa asetuksella määrättyjä palveluita myös valtion virastoille ja laitoksille. Säädöskokonaisuus antaa valtion virastoille ja laitoksille mahdollisuuden käyttää Vimanan tuottamia palveluita valtion yhteisten palveluiden sijaan. Edelleen, säädöskokonaisuus mahdollistaa senkin, että valtioneuvosto voi päättää siitäkin, että Vimana tuottaisi myös Valtion yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluita.

Maakuntalain ollessa eduskuntakäsittelyssä ja tämän ns. Vimana-asetuksen lausuttavana, lausuttavana on myös Hallituksen esitys edus-kunnalle laiksi CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy -nimisestä osakeyhtiöstä. CSC:tä koskevassa säädösesityksessä todetaan, että tarkoituksena ei ole, että CSC kilpailisi valtion yhteisten palveluiden tuottamisesta, vaan toimisi Valtorin alihankkijana.

Edelleen, samaan aikaan myös muutosesitys laiksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palveluiden järjestämisestä oli lausuntokierroksella. Valtori on huolissaan siitä, että kaikkia näitä julkisen sektorin ICT-lakihankkeita edistetään eri lähtökohdista, arvioimatta vaikutuksia koko julkisen sektorin ICT-toiminnoille. Kokonaiskuvaa ei muutoksen alla olevien säädösten keskellä ole helppo hahmottaa.

Valtori ei pidä perusteltuna tilannetta, jossa maakuntien pääosin omistama osakeyhtiö voisi tuottaa palveluita Valtion virastoille ja laitoksille. Se ei myöskään voi olla virastojen ja laitosten etu, sillä Vimana toimii maakuntien ohjauksen mukaisesti eikä valtion virastoille ja laitoksille ole annettu roolia sen ohjauksessa. Sen sijaan Valtori näkisi perusteltuna tilanteen, jossa Vimana ja Valtori voisivat toimia alihankkijoina toisilleen. Tällöin kumpikin palvelukeskus voisi integraattorina hyödyntää julkisen sektorin kaikkia palveluita asiakkaiden eduksi.

Valtorin käsityksen mukaan koko julkisen sektorin etu tulisi huomioida säädöksissä nykyistä paremmin ja arvioida ICT-tuotantorakenteita kokonaisuutena, ei sektoreittain kuten nyt tapahtuu.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori

Hallintojohtaja Kimmo Suopajarvi

Taskinen Pirkko

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori - Hallinto Hallintojohtaja
Kimmo Suopajarvi